

YLEISSOPIMUS

tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta (CMR)

I luku

Soveltamisala

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan jokaiseen sopimukseen, joka koskee ajoneuvolla korvausta vastaan tiellä suoritettavaa tavaran kuljetusta, kun paikkakunta, jolla tavara on otettu kuljetettavaksi ja määräpaikka, niin kuin ne on sopimuksessa ilmoitettu, sijaitsevat eri valtioissa, joista ainakin toinen on sopimusvaltio. Mitä tässä on sanottu, on noudatettava osapuolten kotipaikasta ja kansalaisuudesta riippumatta.

2. Tässä yleissopimuksessa ymmärretään "ajoneuvoilla" sellaisia moottoriajoneuvoja, yhdistettyjä ajoneuvoja, varsinaisia perävaunuja ja puoliperävaunuja, joita tarkoitetaan 19 päivänä syyskuuta 1949 tieliikenteestä tehdyn yleissopimuksen 4 artiklassa.

3. Tätä yleissopimusta noudatetaan myös sellaisissa sen soveltamisalaan kuuluvissa kuljetuksissa, joita valtiot tai valtion laitokset tai järjestöt suorittavat.

4. Tätä yleissopimusta ei sovelleta:

- a) kuljetuksiin, jotka suoritetaan minkä tahansa kansainvälisen postiyleissopimuksen määräysten mukaisesti;
- b) hautauskuljetuksiin;
- c) muuttotavaran kuljetuksiin.

5. Sopimuspuolet sopivat, etteivät ne kahden- tai monenkeskisillä erityissopimuksilla muuta tämän yleissopimuksen määräyksiä muuten kuin olemalla soveltamatta sitä rajaliikenteeseensä tai sallimalla kokonaisuudessaan alueelleen rajoittuvissa kuljetuksissa käytettävän oikeuden tavaraan osoittavia rahtikirjoja.

2 artikla

1. Jos ajoneuvoa kuormineen osa matkasta kuljetetaan meritse, rautateitse, sisävesiteitse tai ilma-aluksessa matkan aikana kuormaa ajoneuvosta purkamatta muulloin kuin 14 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa, tätä yleissopimusta on kuitenkin sovellettava koko kuljetukseen. Sikäli kuin näytetään, että tavaran katoaminen, vähentyminen tai vahingoittuminen tai sen luovuttamisen viivästyminen, mikä on sattunut muun kuin tiekuljetuksen aikana, ei ole aiheutunut tierahdinkuljettajan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä vaan tapahtumasta, joka on voinut sattua ainoastaan tällä toisella kuljetusmuodolla tapahtuneen kuljetuksen aikana ja sen vuoksi, tierahdinkuljettajan vastuu ei määräydy tämän yleissopimuksen mukaan, vaan siten kuin tuon toisen kuljetusmuodon rahdinkuljettajan vastuu olisi määräytynyt, jos tavaroiden kuljetussopimus lähettäjän ja rahdin kuljettajan välillä olisi tehty yksinomaan tätä toista kuljetusmuotoa koskevaksi laissa kyseisellä kuljetusmuodolla suoritettaville tavarakuljetuksille määrättyjen ehtojen mukaisesti. Ellei tällaisia ehtoja ole määrätty, tierahdinkuljettajan vastuu kuitenkin määräytyy tämän yleissopimuksen mukaisesti.

2. Milloin tierahdinkuljettaja samalla on tuon toisen kuljetusmuodon rahdinkuljettaja, hänen vastuunsa määräytyy samoin tämän artiklan 1 kohdan määräysten mukaan, mutta siten, että hänet tierahdin ja tämän toisen kuljetusmuodon rahdinkuljettajana katsotaan kahdeksi eri henkilöksi.

II luku

Henkilöt, joista rahdinkuljettaja vastaa

3 artikla

Tätä sopimusta sovellettaessa rahdinkuljettaja vastaa toimi- ja palveluhenkilöstönsä sekä muiden kuljetuksen suorittamisessa käyttämiensä henkilöiden toimista ja laiminlyönneistä kuten omistaan näiden toimiessa tehtäviensä puitteissa

III luku

Rahtisopimuksen tekeminen ja täyttäminen

4 artikla

Rahtisopimus on vahvistettava tekemällä siitä rahtikirja. Se, ettei rahtikirjaa ole tehty taikka ettei se ole sisällöltään määräysten mukainen tai että se on kadonnut, on merkityksetöntä ratkaistaessa, onko rahtisopimus syntynyt tai onko se pätevä, ja rahtisopimukseen sovelletaan tämän yleissopimuksen määräyksiä.

5 artikla

1. Rahtikirja on tehtävä kolmena alkuperäiskappaleena, jotka lähettäjän ja rahdinkuljettajan on allekirjoitettava. Allekirjoitukset voivat olla painettuja tai ne voidaan korvata lähettäjän ja rahdinkuljettajan leimalla, jos sen valtion laki, missä rahtikirja tehdään, tämän sallii. Rahtikirjan ensimmäinen kappale on annettava lähettäjälle, toinen kappale seuraa tavaraa ja kolmannen kappaleen saa rahdinkuljettaja pitää.

2. Jos kuljetettava tavara on kuormattava eri ajoneuvoihin tai jos kysymys on eri tavaralajeista tai -eristä, lähettäjällä tai rahdinkuljettajalla on oikeus vaatia, että kutakin ajoneuvoa, tavaralajia tai -erää kohti tehdään eri rahtikirjat.

6 artikla

1. Rahtikirjaan tulee sisältyä seuraavat tiedot:

- a) tekopaikka ja -aika;
- b) lähettäjän nimi ja osoite;
- c) rahdinkuljettajan nimi ja osoite;
- d) tavarankuljetettavaksi ottamispaikka ja -aika sekä määräpaikka
- e) vastaanottajan nimi ja osoite;
- f) tavaralajin yleisesti käytetty nimitys ja pakkaustapa sekä, kun kysymys on vaarallisesta tavarasta, sen yleisesti hyväksytty nimitys;
- g) kollien määrä, niiden erityismerkit ja numerot;
- h) tavarankokonaispaino tai sen määrä muulla tavoin ilmaistuna;
- i) kuljetukseen liittyvät kustannukset (rahti, lisämaksut, tullimaksut ja muut sopimuksen tekemisen ja tavarankuovuttamisen välisenä aikana syntyvät kustannukset);
- j) tulli- ja muita muodollisuuksia varten tarvittavat ohjeet;
- k) maininta, että tämän yleissopimuksen määräykset koskevat kuljetusta päinvastaisista määräyksistä huolimatta;

2. Rahtikirjaan tulee tarpeen vaatiessa sisältyä myös seuraavat tiedot:

- a) uudelleenkuormaamiskielto;
- b) kustannukset, jotka lähettäjä ottaa maksaakseen;
- c) tavaraa luovutettaessa perittävä jälkivaatimuksen määrä;
- d) tavarán ilmoitettu arvo sekä sen perille toimittamiseen liittyvän erityisen etuuden arvo;
- e) lähettäján tavarán vakuuttamisesta rahdinkuljettajalle antamat ohjeet;
- f) aika, jonka kuluessa kuljetus on sovittu saatettavaksi loppuun;
- g) luettelo rahdinkuljettajalle annetuista asiakirjoista.

3. Asianosaiset saavat rahtikirjaan merkitä muitakin tarpeellisiksi katsomiaan tietoja.

7 artikla

1. Lähettäjä vastaa kaikista kustannuksista ja vahingoista, jotka rahdinkuljettajalle aiheutuvat virheellisyyksistä tai puutteellisuuksista:

- a) merkinnöissä, jotka mainitaan 6 artiklan 1 kappaleen b), d), e), f), g), h) ja j) kohdassa;
- b) merkinnöissä, jotka mainitaan 6 artiklan 2 kappaleessa;
- c) muissa tiedoissa tai ohjeissa, jotka lähettäjä antaa rahtikirjan laatimista tai siihen merkitsemistä varten.

2. Kun rahdinkuljettaja lähettäján pyynnöstä merkitsee rahtikirjaan tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut tiedot, katsotaan hänen, mikäli ei muuta näytetä, toimineen lähettäján lukuun.

3. Jos rahtikirjassa ei ole 6 artiklan 1 kappaleen k) kohdassa tarkoitettua mainintaa, rahdinkuljettaja vastaa kaikista kustannuksista, katoamisista ja vahingoista, jotka sen johdosta aiheutuvat tavarasta määräämään oikeutetulle.

8 artikla

1. Ottaessaan tavarán vastaan rahdinkuljettajan on tarkastettava:

- a) rahtikirjassa kollien lukumäärästä, niiden merkeistä ja numeroista annettujen tietojen paikkansapitävyys;
- b) tavarán ja pakkauksen ulkoinen kunto.

2. Jos rahdinkuljettaja ei voi kohtuullisin keinoin tarkastaa tämän artiklan 1 kappaleen a) kohdassa mainittujen tietojen paikkansapitävyyttä, hänen on merkittävä tästä rahtikirjaan varaumansa ja niiden syyt. Niin ikään hänen on perusteltava tavarán ja pakkauksen ulkoista kuntoa koskevat varaumat. Nämä varaumat eivät sido lähettäjäá, ellei hän ole niitä rahtikirjassa nimenomaan hyväksynyt.

3. Lähettäjä voi vaatia, että rahdinkuljettaja tarkastaa tavarán kokonaispainon tai muulla tavalla ilmaistun määrán hän voi myös vaatia kollien sisällön tarkastamista. Rahdinkuljettajalla on oikeus vaatia korvaus tällaisen tarkastuksen aiheuttamista kustannuksista. Tarkastuksen tuloksesta on tehtävä merkintä rahtikirjaan.

9 artikla

1. Rahtikirja on katsottava ensisijaiseksi todisteeksi kuljetussopimuksen tekemisestä, sopimuksen ehtoista ja siitä, että rahdinkuljettaja on ottanut tavarán vastaan.

2. Ellei rahtikirjassa ole rahdin kuljettajan erityistä varaumaa ja ellei muuta näytetä, katsotaan tavarán ja pakkausten olleen ulkonaisesti hyvässä kunnossa rahdinkuljettajan ottaessa ne vastaan ja pakkausten lukumäärán, merkkien ja numeroiden olleen rahtikirjan merkintöjen mukaiset.

10 artikla

Lähetäjä on rahdinkuljettajalle vastuussa tavarán pakkauksen puutteellisuudesta henkilölle, kuljetusvälineistölle tai muulle tavaralle aiheutuneista vahingoista ja kustannuksista, ellei puutteellisuus ollut ulkonaisesti havaittavissa tai rahdinkuljettajan tiedossa hänen ottaessaan tavarán vastaan, eikä hän ollut tehnyt siitä varaumaa.

11 artikla

1. Tulli- ym. muodollisuuksia varten, jotka on täytettävä ennen tavarán luovuttamista vastaanottajalle, lähetäjän on liitettävä rahtikirjaan tai asetettava rahdinkuljettajan käytettäväksi tarvittavat asiakirjat ja annettava rahdinkuljettajalle kaikki tämän pyytämän tiedot.

2. Rahdinkuljettaja ei ole velvollinen tutkimaan, ovatko nämä asiakirjat ja tiedot oikeita tai täydellisiä. Lähetäjä on rahdinkuljettajalle vastuussa vahingosta, mikä aiheutuu siitä, että tällainen asiakirja tai tieto puuttuu tai on epätäydellinen tahi väärä, ei kuitenkaan milloin rahdinkuljettaja on syyllistynyt virheeseen tai laiminlyöntiin.

3. Rahdinkuljettaja on komissionäärin tavoin vastuussa seurauksista, jotka aiheutuvat rahtikirjassa mainittujen ja sitä seuraavien tai hänen huostaansa uskottujen asiakirjain katoamisesta tai virheellisestä käyttämisestä edellyttäen, että hänen maksettavakseen tuleva korvaus ei ylitä tavarán katoamisesta suoritettavaa korvausmäärää.

12 artikla

1. Lähetäjällä on oikeus määrätä tavarasta, etenkin pyytämällä rahdinkuljettajaa kuljetuksen aikana keskeyttämään tavarán edelleen kuljetus, muuttamaan määräraikkaa tai luovuttamaan tavara muulle kuin rahtikirjassa mainitulle vastaanottajalle.

2. Tämä oikeus lakkaa, kun rahtikirjan toinen kappale annetaan vastaanottajalle tai tämä käyttää 13 artiklan 1 kappaleen mukaista oikeuttaan. Tästä ajankohdasta lähtien rahdinkuljettajan on noudatettava vastaanottajan määräyksiä.

3. Oikeus määrätä tavarasta kuuluu kuitenkin vastaanottajalle rahtikirjan tekemisestä lähtien, jos lähetäjä on tehnyt tästä merkinnän rahtikirjaan.

4. Jos vastaanottaja määräämisvaltaansa käyttäessään on määrännyt tavarán luovutettavaksi toiselle, ei tällä ole oikeutta nimetä toista vastaanottajaa.

5. Oikeutta määrätä tavarasta voidaan käyttää vain sillä edellytyksellä:

a) että lähetäjä tai tämän artiklan 3 kappaleessa tarkoitetussa tapauksessa vastaanottaja, joka tahtoo käyttää tällaista oikeutta, esittää rahtikirjan ensimmäisen kappaleen, johon rahdinkuljettajan noudatettaviksi tarkoitetut uudet ohjeet on merkitty, sekä korvaa rahdinkuljettajalle niiden toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset ja vahingon;

b) että uusien ohjeiden toteuttaminen on mahdollista sinä ajankohtana, jolloin niiden toteuttaja saa ne, ja ettei se estä rahdinkuljettajan toiminnan normaalia harjoittamista eikä aiheuta vahinkoa toisten tavaralähetysten lähetäjille tai vastaanottajille;

c) että ohjeet eivät aiheuta lähetyksen jakamista.

6. Jos rahdinkuljettaja tämän artiklan 5 kappaleen b) kohdan määräysten johdosta ei voi noudattaa saamia ohjeita, hänen tulee heti ilmoittaa tästä ohjeiden antajalle.

7. Rahdinkuljettaja, joka ei noudata hänellä tässä artiklassa määrätyn edellytyksin annettuja ohjeita tai joka noudattaa sellaisia ohjeita vaatimatta rahtikirjan ensimmäisen kappaleen esittämistä, on vastuussa siitä henkilölle, jolla on oikeus vaatia korvausta sen aiheuttamista menetyksistä tai vahingoista.

13 artikla

1. Tavarán saavuttua määrápaikkaansa vastaanottajalla on oikeus vaatia, että rahdinkuljettaja kuittaa vastaan luovuttaa hänelle rahtikirjan toisen kappaleen sekä tavarán. Jos tavarán todetaan kadonneen tai tavara ei ole saapunut perille 19 artiklassa mainitun määráajan kuluessa, vastaanottaja voi omissa nimissään saattaa rahtisopimukseen perustuvat oikeudet rahdinkuljettajaa vastaan voimaan.

2. Vastaanottaja, joka käyttää hänelle tämän artiklan 1 kappaleen mukaan kuuluvaa oikeutta, tulee suorittaa rahtikirjan mukaiset kustannukset. Jos tästä syntyy riita, rahdinkuljettaja ei ole velvollinen luovuttamaan tavaraa, ellei vastaanottaja aseta vakuutta.

14 artikla

1. Jos ennen tavarán saapumista määrápaikkaansa jostakin syystä on mahdotonta tai käy mahdottomaksi toteuttaa sopimus rahtikirjan määráysten mukaisesti, rahdinkuljettajan on pyydettävä ohjeita siltä, jolla 12 artiklan määráysten mukaan on oikeus määrätä tavarasta.

2. Milloin olosuhteet kuitenkin sallivat kuljetuksen suorittamisen muulla tavoin kuin rahtikirjassa on määráetty eikä rahdinkuljettaja kohtuullisessa ajassa ole saanut ohjeita siltä, jolla 12 artiklan määráysten mukaan on oikeus määrätä tavarasta, rahdinkuljettajan tulee ryhtyä tämän etua hänen käsityksensä mukaan parhaiten vastaaviin toimiin.

15 artikla

1. Jos sen jälkeen, kun tavara on saapunut määrápaikkaansa, ilmaantuu esteitä sen luovuttamiselle, rahdinkuljettajan on pyydettävä ohjeita lähettäjältä. Jos vastaanottaja kieltäytyy ottamasta tavaraa vastaan, lähettäjällä on oikeus määrätä siitä rahtikirjan ensimmäistä kappaletta esittämättä.

2. Vastaanottaja voi, vaikka hän on kieltäytynyt ottamasta tavaraa vastaan, vaatia sen luovuttamista niin kauan kun rahdinkuljettaja ei ole saanut muunlaisia ohjeita lähettäjältä.

3. Jos tavarán luovuttamiselle ilmaantuu este sen jälkeen, kun vastaanottaja on käyttäen 12 artiklan 3 kappaleen mukaista oikeuttaan määrännyt tavarán luovutettavaksi toiselle, on tämän artiklan 1 ja 2 kappaletta sovellettaessa vastaanottajaa pidettävä lähettäjänä ja tuota toista vastaanottajana.

16 artikla

1. Rahdinkuljettajalla on oikeus saada korvaus hänelle ohjeiden hankkimisesta tai toteuttamisesta aiheutuneista kustannuksista, mikäli ne eivät ole aiheutuneet hänen virheestään tai laiminlyönnistään.

2. 14 artiklan 1 kappaleessa ja 15 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa rahdinkuljettaja voi heti purkaa tavarán siitä määráämään oikeutetun lukuun ja purkamisen jälkeen kuljetuksen on katsottava päättyneen. Rahdinkuljettajan on siten säilytettävä tavara siitä määráämään oikeutettua varten. Hän voi kuitenkin uskoa tavarán kolmannen osapuolen huostaan ja vastaa silloin vain siitä, että tämän osapuolen valinnassa on noudatettu riittävää huolellisuutta. Tavaraa jäävät rasittamaan rahtikirjasta ilmenevät ja kaikki muut kustannukset.

3. Rahdinkuljettaja voi myydä tavarán odottamatta siitä määráämään oikeutetun ohjeita, jos tavara on nopeasti pilaantuvaa tai sen kunto antaa siihen aiheutta taikka tavarán varastointikustannukset eivät ole kohtuullisessa suhteessa sen arvoon. Hän voi muutoinkin myydä tavarán, jollei hän kohtuullisen ajan kuluessa ole tavarasta määráämään oikeutetulta saanut muunlaisia ohjeita, joita hänen kohtuuden mukaan voidaan katsoa olevan velvollinen noudattamaan.

4. Jos tavara on tämän artiklan määräysten mukaisesti myyty, kaappasumma on, sitten kun siitä on vähennetty tavaraa rasittavat kustannukset, toimittava sille, jolla on oikeus määrätä tavarasta. Jos nämä kustannukset ylittävät kauppahinnan, rahdinkuljettaja voi vaatia erotuksen korvaamista.

5. Myyntimenettely määräytyy sen paikkakunnan lain tai tavan mukaan, missä tavara on.

IV luku

Rahdinkuljettajan vastuu

17 artikla

1. Rahdinkuljettaja vastaa tavarankuljetettavaksi ottamisen ja sen luovuttamisen välisenä aikana tapahtuvasta tavarankatoamisesta tai vähennyksestä ja vahingoittumisesta sekä luovutuksen viivästyttämisestä.

2. Rahdinkuljettaja on kuitenkin vastuusta vapaa, jos katoaminen, vähentyminen, vahingoittuminen tai viivästyminen on johtunut vaatimuksen esittäjän virheestä tai laiminlyönnistä tai tämän muutoin kuin rahdinkuljettajan virheen tai laiminlyönnin johdosta antamista ohjeista taikka tavarankatoamisesta omasta laadusta tai olosuhteista, joita rahdinkuljettaja ei ole voinut välttää ja joiden seurauksia hän ei ole voinut ehkäistä.

3. Rahdinkuljettaja ei voi vastuusta vapautua vedotta kuljetukseen käytetyn ajoneuvon puutteellisuuteen tai ajoneuvon vuokralle antamiseen tai tämän toimi- tai palvelushenkilöstön virheeseen tai laiminlyöntiin.

4. Jäljempänä 18 artiklan 2-5 kappaleissa mainituin edellytyksin rahdinkuljettaja on vastuusta vapaa, jos katoaminen, vähentyminen tai vahinko johtuu erityisestä riskistä, joka sisältyy yhteen tai useampaan seuraavista seikoista:

a) avonaisen ajoneuvon käyttö ilman peitettä, kun sen käytöstä on nimenomaan sovittu ja tehty merkintä rahtikirjaan;

b) laatunsa vuoksi vähentymiselle tai vahingoittumiselle alttiiden tavaroiden pakkausten puuttuminen tai puutteellinen kunto kun niitä ei ole pakattu tai ne on puutteellisesti pakattu;

c) tavarankäsittelyn, kuormaamisen, ahtaamisen tai purkamisen suorittaminen lähettäjän tai vastaanottajan tai jonkun muun heidän puolestaan toimivan henkilön toimesta;

d) eräiden etenkin murtumisen, ruostumisen, turmeltumisen, kuivumisen, vuodon tai tavaranomaisen hukkautumisen taikka tuhohyönteisten tai muiden tuhoeläinten vuoksi vähennykselle, katoamiselle tai vahingoittumiselle erityisen alttiitten tavararyhmien laatu.

e) kalliiden esineiden epätavallinen tai virheellinen merkitseminen tai numerointi

f) elävien eläinten kuljetus.

5. Jos rahdinkuljettaja tämän artiklan mukaan ei ole vastuussa joistakin niistä seikoista, jotka osaltaan ovat aiheuttaneet katoamisen, vähentymisen, vahingon tai viivästyksen, vastaa hän vain niin laajalti kuin ne seikat, joista hän tämän artiklan mukaan on vastuussa, ovat myötävaikuttaneet katoamiseen, vähentymiseen, vahingoittumiseen tai viivästytykseen.

18 artikla

1. Rahdinkuljettaja on velvollinen näyttämään, että katoaminen, vähentyminen, vahinko tai viivästyminen on johtunut jostakin 17 artiklan 2 kappaleessa mainitusta seikasta.

2. Jos rahdinkuljettaja vallinneiden olosuhteiden perusteella osoittaa katoamisen, vähentymisen tai vahingon saattaneen aiheutua yhdestä tai useammasta 17 artiklan 4 kappaleessa mainitusta erityisestä riskistä, sen on

katsottava aiheutuneen siitä. Vastapuolella on kuitenkin oikeus näyttää, ettei katoaminen, vähentyminen tai vahinko ole kokonaan tai osaksikaan johtunut sellaisesta riskistä.

3. Tämä ei koske 17 artiklan 4 kappaleen a) kohdassa tarkoitettua tapausta, milloin kysymys on poikkeuksellisen suuresta vähentymisestä tai koko kollin katoamisesta.

4. Jos kuljetus suoritetaan tavaroiden suojaamiseen kuumuuden, kylmyyden, lämmönvaihteluiden tai ilman kosteuden vaikutuksista erityisesti varustetulla ajoneuvolla, rahdinkuljettaja ei voi vedota 17 artiklan 4 kappaleen d) kohdan säännökseen, ellei hän osoita ryhtyneensä kaikkiin hänelle kuuluviin, tilanteen vaatimiin toimenpiteisiin näiden varusteiden valinnan, kunnossapidon ja käytön osalta ja noudattaneensa kaikkia saamiaan erityisohjeita.

5. Rahdinkuljettaja ei voi vastuusta vapautuakseen vedota 17 artiklan 4 kappaleen f) kohdan säännökseen, ellei hän osoita ryhtyneensä kaikkiin tavallisesti hänelle kuuluviin, tilanteen vaatimiin toimenpiteisiin ja noudattaneensa kaikkia saamiaan erityisohjeita.

19 artikla

Luovutuksen katsotaan viivästyneen, ellei tavaraa ole luovutettu sovitun ajan kuluessa tai kun sovitun ajan puuttuessa kuljetuksen todellinen kesto ottaen huomioon tapauksen olosuhteet ja osakuorman osalta erityisesti täyden kuorman valmistamiseen kuluva aika, ylittää huolelliselle rahdinkuljettajalle kohtuulliseksi katsottavan ajan.

20 artikla

1. Jollei tavaraa ole luovutettu kolmenkymmenen päivän kuluessa sovitun ajan päättymisestä tai, milloin erityistä määräaikaa ei ole sovittu, kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun rahdinkuljettaja otti tavaran kuljetettavakseen, katsotaan tämä ratkaisevaksi todisteeksi tavaran katoamisesta ja se jolla on oikeus määrätä tavarasta voi pitää sitä kadonneena.

2. Tavarasta määräämään oikeutettu voi ottaessaan vastaan korvauksen kadonneesta tavarasta kirjallisesti pyytää, että hänelle heti ilmoitetaan, jos tavara löytyy vuoden kuluessa korvauksen maksamisesta. Tällaisesta pyynnöstä hänelle on annettava kirjallinen vahvistus.

3. Kolmenkymmenen päivän kuluessa tällaisen ilmoituksen saamisesta edellämainitulla tavalla oikeutettu henkilö voi vaatia tavaroiden luovuttamista itselleen siten, että hän suorittaa rahtikirjassa ilmoitetut maksut ja palauttaa myös saamansa korvauksen, josta on vähennetty siihen sisältyvät kustannukset tämän kuitenkin vaikuttamatta 23 artiklan ja tapauksesta riippuen 26 artiklan mukaisiin toimituksen viivästymistä koskeviin korvausvaatimuksiin.

4. Ellei 2 kappaleessa tarkoitettua vaatimusta ole esitetty tai jollei mitään ohjetta ole annettu 3 kappaleessa mainitun kolmenkymmenen päivän määräajan kuluessa taikka jos tavara on löytynyt vasta myöhemmin kuin vuoden kuluttua korvauksen maksamisesta, rahdinkuljettajalla on oikeus määrätä tavarasta sen paikkakunnan lain mukaan, missä tavara on.

21 artikla

Jos tavara luovutetaan vastaanottajalle perimättä jälkivaatimusta, mikä rahdinkuljettajan rahtisopimuksen mukaan olisi tullut periä, rahdinkuljettajan on suoritettava lähettäjälle vahingonkorvausta jälkivaatimuksen määrään asti, mutta hänellä on oikeus vaatia maksamansa määrä vastaanottajalta.

22 artikla

1. Jos lähettäjä antaa rahdinkuljettajan kuljetettavaksi vaarallista tavaraa, hänen on tälle tarkoin ilmoitettava vaaran laatu ja, milloin tämä on tarpeen, ne varotoimet, joihin on ryhdyttävä. Ellei tästä ole tehty merkintää rahtikirjaan, lähettäjän tai vastaanottajan on muulla tavoin näytettävä, että rahdinkuljettaja on tarkoin tietänyt tavaran kuljetukseen liittyvän vaaran laadun.

2. Rahdinkuljettaja voi milloin ja missä tahansa korvauksetta purkaa, hävittää tai tehdä vaarattomiksi tavarat, joiden vaarallisuudesta hän ei tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuissa olosuhteissa ollut tietoinen. Lähettäjän on lisäksi vastattava kaikista tavarankuljetettavaksi antamisesta tai kuljettamisesta aiheutuneista kustannuksista ja vahingosta.

23 artikla

1. Milloin rahdinkuljettajan on tämän yleissopimuksen määräysten perusteella maksettava korvausta tavarankatoamisesta tai vähentymisestä, korvaus on laskettava sen arvon mukaan, joka tavaralla oli kuljetettavaksi otettaessa kyseisellä paikkakunnalla.

2. Tavarankorvaus määrätään pörssihinnan tai, ellei sellaista hintaa ole, markkinahinnan mukaan taikka, jos kumpaakaan näistä ei ole, samanlaisen ja samanlaatuisten tavarankorvausarvon mukaan.

3. Korvaus ei kuitenkaan saa ylittää 8,33 laskentayksikköä kokonaispainosta puuttuvaa kiloa kohti.

4. Tämän lisäksi on rahti, tullimaksut ja muut tavarankuljetukseen liittyvät kulut maksettava takaisin kokonaan, kun tavara on kadonnut, ja, milloin tavara on vähentynyt, vähentymistä vastaavalta osalta, mutta muuta vahinkoa ei korvata.

5. Jos luovutuksen viivästyminen osoitetaan aiheutuneen vahinkoa, rahdinkuljettajan on suoritettava tästä enintään rahtia vastaava korvaus.

6. Suurempaa korvausta voidaan vaatia vain, jos tavarankorvaus tai sen perille toimittamiseen liittyvä erityinen etuus on ilmoitettu 24 ja 26 artiklan mukaisesti.

7. Tässä yleissopimuksessa mainittu laskentayksikkö on Kansainvälisen Valuuttarahaston määrittelemä erityisnosto-oikeus. Tämän artiklan 3 kappaleessa mainittu määrä muunnetaan sen valtion valuutaksi, jossa asiaa käsittelevä tuomioistuimien sijaitsee, jolloin käytetään tuomioistuimen päätöksen antamispäivän arvoa tai osapuolten sopiman ajankohdan arvoa. Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenvaltion valuutan arvo erityisnosto-oikeutena lasketaan sen Kansainvälisen Valuuttarahaston soveltaman arviointimenetelmän mukaisesti, joka on voimassa sinä ajankohtana, kun valtio suorittaa kyseiset toimenpiteensä ja liiketoimensa. Kansainväliseen Valuuttarahastoon kuulumattoman valtion valuutan arvo erityisnosto-oikeutena lasketaan tämän valtion määräämällä tavalla.

8. Kansainväliseen Valuuttarahastoon kuulumaton valtio, jonka laki ei salli tämän artiklan 7 kappaleen määräysten soveltamista, voi kuitenkin ratifioidessaan CMR:ää koskevan pöytäkirjan tai liittyessään siihen tai milloin tahansa sen jälkeen ilmoittaa, että tämän artiklan 3 kappaleessa määrätty vastuun yläraja on sen alueella 25 rahayksikköä. Tässä kappaleessa tarkoitettu rahayksikkö vastaa 10/31 grammaa kultaa hienoudeltaan 0,900. Edellä tässä kappaleessa mainitun rahamäärän muuntaminen valtion valuuttaan tehdään asianomaisen valtion lain mukaan.

9. Tämän artiklan 7 kappaleen viimeisessä lauseessa tarkoitettu valuutan arvon laskeminen ja tämän artiklan 8 kappaleessa tarkoitettu muuntaminen tehdään siten, että tämän artiklan 3 kappaleessa mainitun määrän reaaliarvo valtion valuuttana ilmaistuna, niin pitkälle kuin se on mahdollista, vastaa siinä laskentayksikkönä ilmaistun määrän reaaliarvoa. Valtioiden tulee tallettaessaan CMR:ää koskevan pöytäkirjan 3 artiklassa tarkoitettua asiakirjan ilmoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille tämän artiklan 7 kappaleen mukainen laskentatapa tai tämän artiklan 8 kappaleen mukaisen muuntamisen tulos, ja samoin aina, kun jommassa kummassa tapahtuu muutoksia.

24 artikla

Lähettäjä voi suorittamalla sovittun lisämaksun ilmoittaa rahtikirjassa tavarankorvausarvon 23 artiklan 3 kappaleessa määrättyä ylärajaa suuremmaksi, ja tällöin ilmoitettu arvo tulee tämän ylärajan tilalle.

25 artikla

1. Tavarahan vahingoittuessa, rahdinkuljettajan on korvattava arvon alennus laskettuna tavarahan 23 artiklan 1, 2 ja 4 kappaleen mukaisesti määrätyn arvon perusteella.

2. Korvaus ei kuitenkaan saa ylittää:

a) jos lähetys on vahingoittunut kokonaisuudessaan, koko lähetysten katoamisesta maksettavaa summaa;

b) jos vain osa lähetyksestä on vahingoittunut, kyseisen osan katoamisesta maksettavaa summaa.

26 artikla

1. Lähettäjä voi suorittamalla sovitun lisämaksun, määrätä tavarahan perille toimittamiseen liittyvän erityisen etuuden arvon tavarahan vähenemisen, katoamisen, vahingoittumisen tai sovitun aikarajan ylityksen varalta merkitsemällä tämän summan rahtikirjaan.

2. Jos perilletoimittamiseen liittyvä erityinen etuus on ilmoitettu, voidaan 23, 24 ja 25 artiklassa mainitusta korvauksesta riippumatta, sen lisäksi aiheutuneeksi näytetystä vahingosta vaatia korvausta ilmoitetun etuuden määrään asti.

27 artikla

1. Korvaukseen oikeutettu voi vaatia korkoa korvausmäärälle. Tämä viiden prosentin vuotuinen korko lasketaan siitä päivästä, jona kirjallinen korvausvaatimus lähetettiin rahdinkuljettajalle tai, ellei tällaista vaatimusta ole esitetty, siitä päivästä, jona kanne nostettiin.

2. Jos korvauslaskelman perusteena olevia määriä ei ole ilmaistu sen valtion rahana, jossa maksua vaaditaan, on muuntaminen suoritettava sen paikkakunnan päivän kurssin mukaan, missä korvaus maksetaan.

28 artikla

1. Kun tämän yleissopimuksen määräysten alaisessa kuljetuksessa sattunut katoaminen, vähentyminen, vahingoittuminen tai viivästys sovellettavan lain mukaan antaa aiheen kuljetussopimukseen perustumattoman vaatimuksen esittämiseen, rahdinkuljettaja voi vedota niihin tämän yleissopimuksen määräyksiin, jotka vapauttavat hänet vastuusta taikka määräävät korvauksen suuruuden tai rajoittavat sitä.

2. Jos henkilöön, josta rahdinkuljettaja 3 artiklan mukaan on vastuussa, kohdistetaan katoamisesta, vähentymisestä, vahingoittumisesta tai viivästyisestä johtuvia kuljetussopimukseen perustumattomia vaatimuksia, hän voi myös vedota niihin tämän yleissopimuksen määräyksiin, jotka vapauttavat rahdinkuljettajan vastuusta taikka määräävät korvauksen suuruuden tai rajoittavat sitä.

29 artikla

1. Rahdinkuljettaja ei voi vedota niihin tämän luvun määräyksiin, jotka vapauttavat hänet vastuusta tai rajoittavat sitä tahi siirtävät todistamisvelvollisuuden toiselle, jos hän on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai se johtuu hänen sellaisesta huolimattomuudesta, mikä sen valtion lain mukaan, jossa kanne on nostettu, rinnastetaan tahallisuuteen.

2. Samoja määräyksiä on noudatettava, jos rahdinkuljettajan toimi- tai palveluhenkilöstöön kuuluva tai hänen kuljetuksen suorittamisessa käyttämänsä muu henkilö toimiessaan tehtävänsä rajoissa on syyllistynyt tahalliseen väärinkäyttöön tai huolimattomuuteen. Tällaisessa tapauksessa rahdinkuljettajan palveluksessa oleva tai hänen avustajansa ei myöskään voi henkilökohtaisen vastuunsa osalta vedota 1 kappaleessa mainittuihin tämän luvun määräyksiin.

V luku

Muistutukset ja kanteen nostaminen

30 artikla

I. Jos vastaanottaja ottaa tavaran vastaan tarkastamatta sen kuntoa asianmukaisesti rahdinkuljettajan kanssa tai toimittamatta hänelle vähenemisen, katoamisen tai vahingoittumisen yleisesti osoittavaa varaumaa viimeistään tavaraa luovutettaessa, milloin väheneminen, katoaminen tai vahingoittuminen on ulkoisesti havaittavissa tai, ellei se ole täten havaittavissa seitsemän päivän kuluessa sunnuntaita ja yleisiä vapaapäiviä lukuunottamatta, katsotaan se, että vastaanottaja on ottanut tavarat vastaan ensisijaiseksi todisteeksi siitä, että hän on saanut ne rahtikirjan ilmoittamassa kunnossa. Katoamisesta, vähentymisestä tai vahingoittumisesta, joka ei ole ulkoisesti havaittavissa on varauma tehtävä kirjallisesti.

2. Jos vastaanottaja ja rahdinkuljettaja ovat asianmukaisesti tarkastaneet tavaran kunnan, voidaan tarkastuksessa todettua vastaan esittää näyttöä vain, mikäli kysymys on katoamisesta, vähentymisestä tai vahingoittumisesta, joka ei ole ulkoisesti havaittavissa, ja vastaanottaja on lähettänyt kirjallisen varauman rahdinkuljettajalle seitsemän päivän kuluessa tarkastuspäivästä, sunnuntai- ja yleisiä vapaapäiviä lukuunottamatta.

3. Luovutuksen viivästyttämisestä on maksettava korvausta vain, jos kirjallinen muistutus on lähetetty rahdinkuljettajalle kahdenkymmenen päivän kuluessa tavaran luovuttamisesta vastaanottajan haltuun.

4. Tässä artiklassa tarkoitettuja määräaikoja laskettaessa luovutuspäivää tai, milloin tämä tulee kysymykseen, sitä päivää, jona tarkastus suoritettiin tai tavara luovutettiin vastaanottajan haltuun, ei lueta määräaikaan.

5. Rahdinkuljettajan ja vastaanottajan on kohtuuden mukaan avustettava toisiaan tarpeellisten tutkimusten ja tarkistusten suorittamiseksi.

31 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräysten alaista kuljetusta koskeva kanne voidaan panna vireille, paitsi siinä sopimusvaltion tuomioistuimessa, mistä asianosaiset ovat sopineet, sen valtion tuomioistuimessa, jonka alueella:

a) vastaajalla on kotipaikka, pääkonttorinsa tahi se haaraliikkeensä tai asioimistonsa, jonka välityksellä rahtisopimus on tehty, taikka

b) paikkakunta, missä tavara otettiin kuljetettavaksi tai missä kuljetuksen määräpaikka on,

eikä sitä voida nostaa muussa tuomioistuimessa.

2. Jos tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu kanne on vireillä tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan asia mainitun kappaleen mukaan kuuluu, tai tällaisen kanteen on ratkaissut sellainen tuomioistuin, ei samojen asianosaisten kesken voida samasta asiasta nostaa uutta kannetta, paitsi milloin sen tuomioistuimen ratkaisua, jossa ensimmäinen kanne nostettiin, ei voida panna täytäntöön siinä valtiossa, jossa uusi kanne pannaan vireille.

3. Kun sopimusvaltion tuomioistuimen tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettussa riitaasiassa antama tuomio on siellä tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, se on täytäntöönpanokelpoinen myös jokaisessa muussa sopimusvaltiossa niin pian kuin kyseisessä valtiossa voimassa olevat muotomääräykset on täytetty. Tällaiset muotomääräykset eivät saa tehdä mahdolliseksi itse asian uudelleen tutkimista.

4. Tämän artiklan 3 kappaleen määräyksiä sovelletaan oikeudenkäynnin jälkeen annettuihin tuomioihin, yksipuolisiin tuomioihin ja oikeuden määräyksellä vahvistettuihin sovitteluihin, mutta niitä ei sovelleta väliaikaistuomioihin tai vahingonkorvauksiin, jotka asiansa kokonaan tai osaksi hävinnyt kantaja joutuu suorittamaan kulujen lisäksi.

5. Vakuuden asettamista tämän yleissopimuksen alaista kuljetusta koskevasta oikeudenkäynnistä johtuvista kuluista ei voida vaatia sopimusvaltion kansalaiselta, jolla on kotipaikka tai liikkeensä toimipaikka tällaisessa valtiossa.

32 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräysten alaista kuljetusta koskeva kanne on pantava vireille vuoden kuluessa. Kun kanteen perusteena on tahallinen väärinkäyttö tai sellainen huolimattomuus, joka sen valtion lain mukaan, missä kannetta ajetaan, rinnastetaan tahalliseen väärinkäyttöön, on määräaika kuitenkin kolme vuotta. Vanhentumisaika katsotaan alkavaksi:

- a) kun tavara on vähentynyt tai vahingoittunut tahi sen perille toimittaminen on viivästynyt, tavarantoimituspäivästä;
- b) kun tavara on kadonnut, kolmannestakymmenennestä päivästä sovitun perilletoimitusajan päättymisestä tai, milloin erityistä määräaika ei ole sovittu, kuudennestakymmenennestä päivästä siitä, kun rahdinkuljettaja otti tavan kuljetettavakseen;
- c) kaikissa muissa tapauksissa kolmen kuukauden pituisen ajanjakson kuluttua rahtisopimuksen tekemisestä.

Sitä päivää, josta vanhentuminen alkaa, ei lueta vanhentumisaikaan.

2. Kirjallinen vaatimus keskeyttää vanhentumisen siihen päivään asti, jona rahdinkuljettaja kirjallisesti kiistää vaatimuksen ja palauttaa siihen liitetyt asiakirjat. Jos vaatimus osaksi myönnetään, jatkuu vanhentumisaajan lukeminen vain vaatimuksen vielä riittaiselta osalta. Näyttövelvollisuus vaatimuksen tai siihen annetun vastauksen vastaanottamisesta tahi asiakirjain palauttamisesta on sillä, joka siihen vetoaa. Samaa asiaa koskevan vaatimuksen uudelleen esittäminen ei keskeytä vanhentumista.

3. Mikäli 2 kappaleen määräyksistä ei muuta johdu, on vanhentumisen keskeyttämisestä voimassa sen valtion laki, missä kanne on nostettu. Sama laki on voimassa vanhentumisaajan katkaisemisesta.

4. Vanhentunutta saatavaa ei voida vastakantein tai kuittausvaatimuksin saattaa voimaan.

33 artikla

Rahtisopimuksessa voidaan määrätä, että riidat on välimiesten ratkaistava, jos samalla määrätään, että välimiesten on sovellettava tätä yleissopimusta.

VI luku

Määräykset kuljetuksesta, jonka useat rahdinkuljettajat suorittavat perättäin

34 artikla

Jos useat rahdinkuljettajat saman rahtisopimuksen perusteella suorittavat kuljetuksen perättäin, on jokainen heistä vastuussa koko kuljetuksesta. Toinen ja jokainen seuraava rahdinkuljettaja tulee ottaessaan tavarantoimituksen ja rahtikirjan vastaan rahtikirjassa mainituilla ehdoilla rahtisopimuksen osapuoleksi.

35 artikla

1. Rahdinkuljettajan, joka ottaa tavarantoimituksen vastaan edelliseltä rahdinkuljettajalta, on annettava tälle päivätty ja allekirjoitettu kuitti. Hänen on merkittävä nimensä ja osoitteensa rahtikirjan toiseen kappaleeseen. Milloin siihen on aihetta, hänen on sekä sanottuun kappaleeseen että kuittiin merkittävä 8 artiklan 2 kappaleen mukainen varauma.

2. Perättäisen rahdinkuljettajien välisiin suhteisiin sovelletaan 9 artiklan määräyksiä.

36 artikla

Katoamisesta, vähentymisestä, vahingoittumisesta tai viivästymisestä aiheutuvaa vastuuta koskevaa kannetta voidaan ajaa, paitsi milloin kysymys on samaan rahtisopimukseen perustuvaa saatavaa koskevassa oikeudenkäynnissä esitetystä vastakanteesta tai kuittausvaatimuksesta, vain ensimmäistä tai viimeistä tahi sitä

rahdinkuljettajaa vastaan, jonka suorittaman kuljetusosuuden aikana vähenemisen, katoamisen, vahingon tai viivästymisen aiheuttanut tapahtuma sattui. Kanne voidaan samanaikaisesti kohdistaa useaan sanotuista rahdinkuljettajista.

37 artikla

Rahdinkuljettaja, joka on suorittanut korvausta tämän yleissopimuksen määräysten mukaan, voi hakea suorittamaansa korvausta korkoineen ja hänelle kanteen johdosta aiheutuneine kuluineen toisilta kuljetukseen osallistuneilta rahdinkuljettajilta seuraavien määräysten mukaisesti:

- a) rahdinkuljettajan, joka on vastuussa vähenemisestä, katoamisesta tai vahingosta, on yksinään vastattava koko korvauksesta, olipa hän itse tai joku muu rahdinkuljettaja sen maksanut;
- b) jos vahinko on aiheutunut kahden tai useamman rahdinkuljettajan toimista, on jokaisen heistä siitä maksettava vastuunsa mukainen korvausmäärä; ellei rahdinkuljettajain keskinäistä vastuuta voida määrätä, on jokaisen rahdinkuljettajan osallistuttava korvaukseen rahdista saamansa maksuosuuden mukaisessa suhteessa;
- c) ellei voida todeta, keiden rahdinkuljettajista on katsottava olevan vahingosta vastuussa, korvausvelvollisuus on jaettava kaikkien rahdinkuljettajien kesken b) kohdassa määrättyjen perusteiden mukaisesti.

38 artikla

Jos joku rahdinkuljettajista on maksukyvytön, on hänen osuudestaan suorittamatta jäänyt osa jaettava muiden rahdinkuljettajien kesken heidän rahdista saamiensa maksuosuuksien mukaisessa suhteessa.

39 artikla

1. Rahdinkuljettaja, johon kohdistetaan 37 tai 38 artiklan mukainen vaatimus, ei voi väittää, että vaatimuksen esittänyt rahdinkuljettaja ei ole ollut velvollinen maksamaansa korvausta suorittamaan, jos tuomioistuimien on vahvistanut korvauksen määrän ja ensiksi mainitulle rahdinkuljettajalle on asianmukaisesti annettu tieto oikeudenkäynnistä ja varattu tilaisuus osallistua siihen.
2. Jos rahdinkuljettaja tahtoo ajaa takautumiskannetta, se voidaan panna vireille sen valtion asianomaisessa tuomioistuimessa, missä jollakin kyseisistä rahdinkuljettajista on kotipaikka, pääkonttorinsa tahi se haaraliikkeensä tai asioimistonsa, jonka välityksellä rahtisopimus on tehty. Kanne näitä kaikkia rahdinkuljettajia vastaan voidaan nostaa samassa oikeudenkäynnissä.
3. Tämän yleissopimuksen 31 artiklan 3 ja 4 kappaleen määräyksiä on vastaavasti sovellettava 37 ja 38 artiklassa tarkoitetuissa oikeudenkäynneissä annettuihin ratkaisuihin.
4. 32 artiklan määräyksiä on sovellettava rahdinkuljettajien välisiin vaatimuksiin. Vanhentumisen määräaika luetaan kuitenkin alkavaksi joko siitä päivästä, jona tämän yleissopimuksen määräysten mukaan suorittavasta korvauksesta annettu ratkaisu saa lainvoiman taikka, milloin tällaista ratkaisua ei ole annettu, siitä päivästä, jona maksu suoritetaan.

40 artikla

Rahdinkuljettajat voivat keskenään sopia 37 ja 38 artiklan määräyksistä poikkeavasti.

VII luku

Tämän yleissopimuksen vastaisten sopimusehtojen mitättömyys

41 artikla

1. Mikäli 40 artiklan määräyksistä ei muuta johdu, on sopimusehto, joka suoranaisesti tai epäsuorasti poikkeaa tämän yleissopimuksen määräyksistä, mitätön. Tällaisen ehdon mitättömyys ei tee rahtisopimuksen muita määräyksiä mitättömäksi.

2. Mitättömiä ovat erityisesti sopimusehdot, joilla rahdinkuljettajalle siirretään oikeus erääntyviin vakuutusmääriin tai muut vastaavan sisältöiset tahi todistamisvelvollisuuden siirtämistä koskevat ehdot.

VIII luku

Loppumääräykset

42 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista tai liittymistä varten Euroopan talouskomission jäsenvaltioille tai komissioon sen järjestyssääntöjen 8 kohdan mukaisesti hyväksytyt maat, joilla on neuvotteleva asema.

2. Valtiot, jotka Euroopan talouskomission järjestyssääntöjen 11 kohdan mukaan voivat osallistua tiettyyn komission toimintaan, voivat tulla tämän yleissopimuksen sopimuspuoliksi liittymällä yleissopimukseen sen tultua voimaan.

3. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoitusta varten 31 päivään elokuuta 1956 asti tämä päivä mukaanluettuna. Sen jälkeen se on avoinna liittymistä varten.

4. Tämä yleissopimus on ratifioitava.

5. Ratifioiminen tai liittyminen on toimitettava tallettamalla sitä koskeva asiakirja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

43 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun viisi 42 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua valtiota on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

2. Sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän yleissopimuksen tai liittyy siihen, sitten kun viisi maata on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa, yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun sanottu valtio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

44 artikla

1. Sopimuspuoli voi sanoa tämän yleissopimuksen irti tekemällä siitä ilmoituksen Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

2. Irtisanominen tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin pääsihteeri sai siitä ilmoituksen.

45 artikla

Jos tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen sopimuspuolten lukumäärä irtisanomisten johdosta vähenee alle viiden, yleissopimus lakkaa olemasta voimassa siitä päivästä lukien, jona viimeinen näistä irtisanomisista tulee voimaan.

46 artikla

1. Valtio voi tallettaessaan ratifioimis- tai liittymiskirjansa taikka milloin tahansa sen jälkeen selittää Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille tekemällään ilmoituksella, että tätä yleissopimusta on sovellettava

kaikilla tai joillakin alueilla, joiden kansainvälisistä suhteista se vastaa. Yleissopimusta aletaan soveltaa ilmoituksessa mainitulla alueella tai alueilla yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun pääsihteeri otti ilmoituksen vastaan tai, jos yleissopimus ei silloin vielä ollut tullut voimaan, sen voimaantulopäivänä.

2. Valtio, joka 1 kappaleen mukaisesti on antanut selityksen tämän yleissopimuksen ulottamisesta koskemaan aluetta, jonka kansainvälisistä suhteista se vastaa, voi 44 artiklan mukaisesti erikseen sanoa yleissopimuksen irti tämän alueen osalta.

47 artikla

Jokainen kahden tai useamman sopimuspuolen välinen erimielisyys tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, josta sopimuspuolet eivät neuvottelemalla tai muutoin ole voineet sopia, voidaan jonkin asianomaisen sopimuspuolen vaatimuksesta saattaa Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

48 artikla

1. Jokainen sopimuspuoli voi allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen ilmoittaa, ettei se katso sopimuksen 47 artiklaa itseään sitovaksi. Muita sopimuspuolia 47 artikla ei sido sellaisen varauman tehnyttä sopimuspuolta kohtaan.

2. Sopimuspuoli, joka on tehnyt 1 kappaleen mukaisen varauman, voi milloin tahansa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille tekemällään ilmoituksella peruuttaa sen.

3. Muita tätä yleissopimusta koskevia varaumia ei sallita.

49 artikla

1. Tämän yleissopimuksen oltua voimassa kolme vuotta jokainen sopimuspuoli voi Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille tekemällään ilmoituksella vaatia konferenssin kutsuttavaksi koolle yleissopimuksen tarkastamista varten. Pääsihteerin on ilmoitettava tästä vaatimuksesta kaikille sopimuspuolille sekä kutsuttava koolle yleissopimuksen tarkastamiskonferenssi, jos vähintään yksi neljäsosa sopimuspuolista neljän kuukauden kuluessa pääsihteerin tiedoksiannosta ilmoittaa hänelle suostuvansa vaatimukseen.

2. Jos konferenssi 1 kappaleen mukaisesti kutsutaan koolle, pääsihteerin on siitä ilmoitettava kaikille sopimuspuolille sekä kehotettava niitä kolmen kuukauden kuluessa esittämään konferenssissa käsiteltäväksi haluamansa ehdotukset. Pääsihteerin on viimeistään kolmea kuukautta ennen konferenssin alkamispäivää toimitettava kaikille sopimuspuolille konferenssin alustava päiväjärjestys sekä esitettyjen ehdotusten sanamuoto.

3. Pääsihteerin on jokaiseen tämän artiklan mukaisesti koolle kutsuttavaan konferenssiin kutsuttava kaikki 42 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut valtiot sekä valtiot, jotka ovat tulleet sopimuspuoliksi 42 artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

50 artikla

Tämän yleissopimuksen 49 artiklassa mainittujen ilmoitusten lisäksi Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin on 42 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille valtioille sekä valtioille, jotka ovat tulleet sopimuspuoliksi 42 artiklan 2 kappaleen mukaisesti, ilmoitettava:

- a) 42 artiklan mukaiset ratifioinnit ja liittymiset;
- b) tämän yleissopimuksen 43 artiklan mukaiset voimaantulopäivät;
- c) 44 artiklan mukaiset irtisanomiset;
- d) 45 artiklan mukainen yleissopimuksen voimassaolon lakkaaminen

e) 46 artiklan mukaisesti saadut ilmoitukset;

f) 48 artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaisesti saadut selitykset ja ilmoitukset.

51 artikla

Elokuun 31 päivän 1956 jälkeen tämän yleissopimuksen alkuperäiskappale on talletettava Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan, joka lähettää siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen jokaiselle 42 artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitetulle valtiolle.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Genèvessä yhdeksäntenätoista päivänä toukokuuta tuhatyhdeksänsataaviisikymmentäkuusi yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka kumpikin teksti on yhtä todistusvoimainen.

Allekirjoituspöytäkirja

Allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta allekirjoittaneet ovat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, sopineet seuraavasta ilmoituksesta ja selityksestä:

1. Tätä yleissopimusta ei sovelleta Ison-Britannian Yhdistyneen Kuningaskunnan ja Pohjois-Irlannin sekä Irlannin Tasavallan väliseen kuljetukseen.

2. 1 artiklan 4 kappaleen osalta.

Allekirjoittaneet sitoutuvat ryhtymään neuvotteluihin yleissopimusten aikaansaamiseksi muuttotavaraa ja yhdistettyä kuljetusta koskevista sopimuksista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Genèvessä yhdeksäntenätoista päivänä toukokuuta tuhatyhdeksänsataaviisikymmentäkuusi yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka kumpikin teksti on yhtä todistusvoimainen.